

2018-ban 450 éves az Unitárius Egyház

2018. január 12. ünnepi koncert Kolozsváron

Január 12-én, Kolozsváron került sor a Híd menny és föld között című zenemű ősbemutatójára.

Alan Williams kortárs zeneszerző és író. Tanulmányait az Edinburgh-i és manchesteri egyetemeken, valamint a budapesti Liszt Ferenc Akadémián végezte. Alkotásait világszerte ismert zenekarok játsszák, például a BBC Filharmonikus Zenekara, a BBC Singers, a Philharmonia és a Psappha komolyzenei együttesek, amelyeket több rangos rádiócsatorna is közvetítette ezeket. Legújabb, *The Arsonists (A gyújtogatók)* című operáját a BBC Philharmonic nevű zenekara rögzítette, majd a BBC Radio 3 közvetítette. A Salford-i Egyetem professzora, a Manchester közeli Oldham-i Unitárius Egyházközség tagja.

A Híd menny és föld között című alkotást Körösfői-Kriesch Aladár híres festménye inspirálta, amelyen úgy tűnik, mintha Dávid Ferencet a mennyből alászálló istenadta igazság ihleti. A kvartett megírásához további inspirációt egy kínai kirándulás nyújtott. Ez alkalommal ismerkedett meg a Gu-Jing nevű citeraszerű hangszerrel, amely – a helyiek szerint – három fajta zenét tud játszani: mennyeit, emberit és földit. Ez a háromféle zene ihlette ezt a darabot. (unitarius.org)

2018. január 13. ünnepség Tordán

Méltóságosan és magasztos keretek között ünnepelte 2018. január 13-án közel 1600 jelenlevő a vallásszabadságot a világon először kihirdető Tordai Országgyűlés 450-ik évfordulóján. A megemlékezésre az 1568-as országgyűlés helyszínén, Tordán, a római katolikus, az unitárius és a református templomokban egyidejűleg került sor. Képviseletük magukat a Kárpát-medencei magyar egyházak, az amerikai egyesült államokbeli és angliai unitárius egyházi szervezetek, a román ortodox és görög katolikus egyház, Magyarország Országgyűlése és kormányzata, Románia kormányának egyházügyi államtitkársága, erdélyi és magyarországi közéleti-politikai elöljárók. Jelen volt Kövér László, Magyarország Országgyűlésének elnöke, Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter, Németh Zsolt, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke, Kelemen Hunor RMDSZ-elnök, Victor Opaschi romániai egyházügyi államtitkár és sok más személyiség. Az erdélyi magyar történelmi egyházak főpásztorai jelenlétükkel, valamint az általuk elmondott ünnepi beszédekkel tisztelték meg az ünnepséget. Az ünnepi beszédek sorát Kövér László házelnök zárta.

A Magyar Unitárius Egyház által meghirdetett Vallásszabadság Éve szellemiségében zajlott rendezvényen Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke elmondta: „A ma ünnepelt 450 éves tordai vallásügyi határozat nem csak azért értékes, egyedi és ragyogó, mert meghaladja korát, hanem elsősorban azért, mert a gondviselés jelenlétére mutat. Meggyőződésem szerint mi most elsősorban nem a történelmi múltra emlékezünk, hanem a jövőnek teszünk ígéretet, hogy az 1568. évi határozatban felvillanó nemes szándékot, amely Jézus tanításában is oly tisztán megnyilvánul, megvalósítsuk.” A püspök felszólította az ünneplő közösséget, hogy hirdessék tovább a vallásszabadság eszmeiségét.

Farkas Emőd, a Magyar Unitárius Egyház főgondnokaként arra buzdította a jelenlévőket, hogy legyenek szelídek és türelmesek, de ugyanakkor legyenek okosak is, hogy biztos talajon állhassanak, annak érdekében, hogy azt a türelmet, amit örököltek, amelyet ma ünnepelnek, legyen, akinek tovább örökíteni.

Az ünnepi esemény keretén belül Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója ismertette az erdélyi magyar és szász protestáns egyházak azon

előterjesztését, amely által felkéri Magyarországot és Románia országgyűlését, valamint az Európai Parlamentet, hogy méltassák a tordai ediktum korszakalkotó jelentőségét és január 13-át nyilvánítsák a vallásszabadság napjává.

Az ünnepség a vallásszabadság emlékművének felavatásával zárult. Liviu Mocan kolozsvári szobrászművész alkotását és a vallásszabadság eszmeiségét Gyerő Dávid egyházi főjegyző, avatási beszéd keretében ismertette. A leleplezés előtt ünnepi beszédet tartott Balog Zoltán miniszter és Németh Zsolt országgyűlési bizottsági elnök is.

Ezúton is szeretnénk köszönetünket kifejezni mindazoknak, akik a pénteki, kolozsvári koncert, valamint a január 13-i ünnepi hálaadásunk megszervezésében és kivitelezésében segítettek. Külön kifejezzük hálánkat az erdélyi és magyarországi sajtó képviselőinek, akik hozzájárultak ahhoz, hogy ünnepségeink híre és üzenete minél több személyhez eljusson.

(unitarius.org)

Ünnepi konferencia és kiállítás-megnyitó az Európai Parlamentben, a vallásszabadság kihirdetésének 450. évfordulóján

Legyen kiemelt érték Európában a tordai ediktum és nyilvánítsák a vallásszabadság napjává január 13-át!

Sógor Csaba, Tőkés László és Winkler Gyula európai parlamenti képviselők, valamint a Magyar Unitárius Egyház közös szervezésében ünnepi konferenciára és kiállítás-megnyitóra került sor január 23-án, Brüsszelben az 1568-as tordai országgyűlés vallásügyi határozatának 450-ik évfordulója alkalmából. A Magyar Unitárius Egyház részéről egy húszfős delegáció vett részt az eseményeken.

A konferencia megnyitóján Sógor Csaba európai parlamenti képviselő kiemelte: a vallásszabadság törvényének életbeléptetése nem volt egyszerű folyamat, amely ugyanakkor első lépése volt a mai értelemben vett egyéni vallásszabadság megfogalmazásához. Továbbá kiemelte, hogy a 16. századi Erdély olyan ország volt, amely befogadta az Európa más tájairól vallási nézeteik miatt elűzötteket.

Farkas Emőd, a Magyar Unitárius Egyház főgondnoka köszöntőbeszédében elmondta, hogy a vallásszabadság törvényének kihirdetésétől számítva az unitárius egyház is az intézményi fennállását. A főgondnok hozzátette, a 450 évvel ezelőtt megfogalmazott határozat többek között abban is egyedi, hogy nem a politikai érdekből, hanem a Szentírás egyetemes igazságából – „*a hit Isten ajándéka*” – merítette megalapozását.

Tőkés László európai parlamenti képviselő hozzászólásában megemlékezett az idén, január 13-án Tordán zajlott ünnepi hálaadásról, amelyen együtt vettek részt a protestáns, a római és görög katolikus, valamint a görögkeleti egyházak képviselői.

A képviselő hangsúlyozta, hogy az alkotmány által napjainkban garantált szabad vallásgyakorlási jog nem szabad azt a látszatot keltse, hogy e kérdéssel többé nem kell foglalkozni, hiszen mind a közelmúltban, mind jelenünkben megannyi helyen viszonyulnak türelmetlenül különböző felekezetek iránt.

A köszöntőbeszéd után Molnár Lehel, a Magyar Unitárius Egyház főlevéltárosa a Vallásszabadság törvénye kihirdetésének történelmi háttéréről és körülményeiről beszélt. Gyerő Dávid, az egyház főjegyzője ismertette a dr. Varga Attila alkotmánybíróval közösen előkészített előadást, amely az Európában alapjogként felfogott vallásszabadság kérdéseit taglalta, rámutatva arra, hogy mekkora utat tett meg a vallásszabadság eszméje a 450 évvel ezelőtti kihirdetésétől a jelen állapotig.

Végül dr. Rüszt-Fogarasi Enikő egyetemi oktató, dékánhelyettes, valamint Rácz Norbert Zsolt unitárius lelkész, a vallásszabadság eszméjének fejlődéséről és történelmi háttéréről tartott előadást. A konferenciát Winkler Gyula európai parlamenti képviselő hozzászólása zárta, aki

az erdélyi felekezetek szórványmentő szerepére hívta fel a jelenlévők figyelmét, amely csakis az egyházak összefogásával valósulhat meg.

A konferenciát követően kiállítás-megnyitóra került sor, ahol a résztvevőket Mairead McGuinness, az Európai Parlament alelnöke üdvözölte. A köszöntés után Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója átnyújtotta az alelnöknek azt az ünnepi előterjesztést, amelyet az erdélyi magyar és szász protestáns felekezetek elöljárói írtak alá azzal a céllal, hogy az Európai Parlament is (Magyarország Országgyűlése és Románia Parlamentje mellett) január 13-át nyilvánítsa a vallásszabadság napjává. (unitarius.org)

Budapest, 2018. február 20.

Az 1568-ban elfogadott erdélyi vallásügyi törvény jelentősége előtt tiszteleg az Országgyűlés az erről szóló jogszabály elfogadásával, amely a vallásszabadság napjává nyilvánítja január 13-át.

A február 20-án tartott parlamenti ülésnapon Kövér László házelnök előterjesztésére ötpárti konszenzussal fogadta el Magyarország Országgyűlése azt a törvényt, amely egyfelől a magyar nemzet szellemi öröksége részének tekinti az 1568. évi tordai országgyűlés vallásügyi határozatát, másrészt a 450 évvel ezelőtti törvény kihirdetésének napját – január 13-át – a vallásszabadság napjává nyilvánítja. E mai döntés előzményét képezi a Magyar Unitárius Egyház által kezdeményezett és az erdélyi református, illetve a magyar, valamint a szász evangélikus-lutheránus egyházak elöljárói által is aláírt előterjesztés, amelyet 2018. január 13-án Tordán, a vallásszabadság ünnepe alkalmával adott át Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója Magyarország Országgyűlése, Románia Parlamentje, valamint az Európai Parlament jelenlevő képviselőinek.

Az ünnepi törvényhozás rendjén Kövér László, Magyarország Országgyűlésének elnöke elmondta: „E törvénynek köszönhetően a reformáció különböző ágai szabadon és békés úton alakulhattak önálló egyházzá, amelynek eredményeképpen későbbi évtizedekben kialakulhatott a négy bevett vallás rendszere.” Majd hozzátette: „Mindezek által Erdély a vallásszabadság és a felekezeti türelem földjévé vált, menedéket nyújtva a más országokból elűdözötteknek is.”

Az ünnepi törvény méltó főhajtás az 1568-ban Tordán elfogadott vallásügyi törvény előtt, amely a világon először mondta ki a modern demokrácia egyik alapértékét, a szabad vallásgyakorlás jogát. A ma elfogadott törvény indoklása szerint „... a tordai törvényben foglalt eszmeiség, a közösség vallási önrendelkezése a modern demokrácia egyik előzményeként is értékelhető, amely a történelmi fejlődés során a nyugati civilizációban általános elismerést nyert, és amelyet méltán tekinthetünk a keresztény Európa egyik alapértékének.”

Az ünnepi eseményen a mintegy negyven unitárius képviselő mellett részt vettek az erdélyi magyar és szász történelmi protestáns egyházak képviselői is.

A ma elfogadott törvény történelmi jelentőségének tudatosítása érdekében március 9-én Budapesten jubileumi konferenciára kerül sor az Országgházban, melyet ünnepi gálaműsor követ a Pesti Vigadóban.

A parlamenti pártok az 1568. évi tordai vallásügyi törvény jelentőségéről és a vallásszabadság napjáról

Az előterjesztést közösen jegyzi Kövér László házelnök, Gulyás Gergely Fidesz-frakcióvezető, Szászfalvi László, a KDNP frakcióvezető-helyettese, Hiller István MSZP-s, Szávay István jobbkios, valamint Ikotity István LMP-s képviselő. Az előterjesztésről, amelyet mind az öt frakció támogatott, 142 igen szavazattal, egyhangúlag döntött a Ház. A jogszabály

szerint az Országgyűlés tagjai emlékezni kívánnak a tordai vallásügyi törvényre, amely a világon először foglalta jogszabályba a lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jogot. Az erdélyi országgyűlés a reformáció eszmeiségéből fakadó törvénnyel a hitelvi sokszínűség mellett kötelezte el magát, aminek köszönhetően a reformáció különböző ágai szabadon és békés úton alakulhattak önálló egyházzá – áll a szövegben. A jogszabály azt is tartalmazza, hogy a tordai törvényben foglalt eszmeiség, a közösség vallási önrendelkezése a modern demokrácia egyik előzményeként is értékelhető, amelyet méltán tekinthetünk a keresztény Európa egyik alapértékének.

Fidesz: a kereszténység a legüldözöttebb vallás a világban

Gulyás Gergely, a Fidesz frakcióvezetője előterjesztőként felidézte a reformáció történetét, amelyet Európában vallásháborúk követtek, miközben az oszmán hódítók is veszélyt jelentettek. Erdély a mohácsi vész után két birodalom között találta magát, de az erdélyi rendek felismerték, hogy ha egymás ellen küzdenek, akkor csak az ellenség győzhet. Így érkezett el a tordai országgyűlés, amely elfogadta a vallásügyi törvényt, és szabadságot biztosított a bevett vallásoknak: a katolikusoknak, a reformátusoknak, az evangélikusoknak és az unitáriusoknak. Hozzátette: a korabeli Erdélyben nemcsak a négy bevett egyház gyakorolhatta szabadon a vallását, hanem a szombatosok, a zsidók, az anabaptisták és ortodoxok is. A vallásszabadság az egyén számára nemcsak a hitvallást, hanem az attól való tartózkodást is jelenti – mutatott rá. Emlékeztetett Antall József néhai miniszterelnök szavaira, aki úgy fogalmazott: Európában az ateista is keresztény. Szerinte az emlékezéskor egyszerre hangsúlyozzuk a szabad vallásgyakorlás és a zsidó-keresztény kultúránk jelentőségét. Az egykori törvény jelentőségét az is mutatja, hogy 450 év után is képes konszenzust teremteni – hangsúlyozta. Szerinte a klasszikus szabadságjogok közül a világban ma is a vallásszabadság az egyik legfenyegetettebb és a kereszténység a legüldözöttebb vallás. De hozzátette azt is: „Nyugat-Európa több, nekünk időnként erkölcsi leckét adni szándékozó országát zsidók százai hagyják el félelmükben az őket ért atrocitások miatt.” Tudatosan zajlik Európa keresztény gyökereinek elvágása – fogalmazott –, és a demográfiai, valamint a bevándorlás is kérdésessé teszi a keresztény kultúra megmaradását.

MSZP: Európa gondolkodói építettek a tordai törvényből

Hiller István (MSZP) szerint nem csupán egy 450 évvel ezelőtti eseményre emlékeznek a Ház, hanem egy gondolkodásmódra. Tordán ugyanakkor egy olyan kísérletet hajtottak végre, amely hosszú távon sikeres megoldás volt. Szerinte nagyszerű dolog arra gondolni, hogy mindebből Európa gondolkodói nemcsak merítettek, de építettek is.

Jobbik: a javaslat egy páratlan országgyűlési végzésnek állít emléket

Szavay István (Jobbik) azt mondta, hogy a javaslat egy páratlan, korát megelőző országgyűlési végzésnek állít emléket, mert 450 évvel ezelőtt a tordai vallásügyi törvénnyel elejét vették egy véres vallásháborúnak. A képviselő reményét fejezte ki, hogy az indítványt konszenzussal, valamennyi párt támogatásával sikerül majd elfogadni. Véleménye szerint hasonlóan fontos lenne tudatosítani a nemzetközi közvéleménnyel azt is, hogy az 1918-as gyulafehérvári nagygyűlésen tett ígéreteket még mindig nem váltották be, mert a Romániában élő magyarság még mindig nem kapott teljes szabadságot.

LMP: egyedülálló megegyezés született Tordán

Ikotity István (LMP) azt mondta, hogy sokféle vallás van, de Isten csak egy, így vallásszabadságból is sokféle létezik, de a tordai kiemelkedő jelentőségű. A koraújkor három részre szakadt, elkeseredett és gyenge Magyarországon született egy egyedülálló megegyezés, a világon elsőként – emelte ki. A képviselő felemelőnek és megtisztelőnek nevezte, hogy részese lehet a kezdeményezésnek, amelyet az LMP támogat.

KDNP: a vallásbéke az emberi jogokért folytatott küzdelem egyik fontos fejezete volt

Vejkey Imre (KDNP) kiemelte, hogy Tordán a világon elsőként fogalmazták meg, hogy az Istenben való hitben sem minden és mindenki egyforma, a világ és benne Erdély sokszínű, ez

a sokszínűség pedig egymást támogatva egészíti ki egymást. A vallásszabadságért vívott harc, az emberi jogokért folytatott küzdelem egyik fontos fejezete volt – tette hozzá. Európa napjainkra jelentős mértékben elveszítette keresztény hitét és értékeit, pedig az unió alapító atyái kimondták, hogy Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz – fogalmazott. A képviselő azt mondta, soha nem késő válaszolni Isten szavának hívására és visszatérni a gyökerekhez egy új, erős, keresztény Európa építésének érdekében.

EMMI: a tordai törvény mindannyiunk büszkesége
Hoppál Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára szerint a világtörténelmi jelentőségű eseményhez méltó ötpárti javaslat több mint szimbolikus gesztus. A politikus szólt a kereszténység kettészakadásáról, majd a reformációról, hozzátéve, a két időpont között a vallási türelem fontosságát nem ismerték fel, csupán Erdélyben: a vallási türelmetlenségtől izzó Európában Erdély a felekezeti béke szigete lett. Hangsúlyozta: az ekkor meghirdetett elvek járultak hozzá a zsidó felekezet majdani recepciójához is. Szerinte a törvény mindannyiunk büszke öröksége.

Ezután Kövér László lezárta az összevont vitát. A házelnök köszönetet mondott a törvényjavaslat előterjesztésében társult képviselőknek és pártoknak, valamint „erdélyi atyáinkfiainak” a kezdeményezésért és azért, hogy lehetővé tették, hogy a történelmi helyen emlékezzenek meg a történelmi pillanatról.

(evangelikus.hu)

2018. március 9.

Ünnepi konferencia az Országházban a vallásszabadság éve alkalmával

A Magyar Unitárius Egyház, partnerségben az Országgyűlés Hivatalával ünnepi konferenciát szervezett 2018. március 9-én, az Országház Felsőházi üléstermében. Az emlékkonferencia újabb kiemelkedő állomása az egész éven át zajló jubileumi rendezvénysorozatnak. Az idei év kezdetén Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke 2018-at a vallásszabadság évének nyilvánította, amely által az unitárius egyház az 1568. évi Erdélyi Országgyűlés vallásügyi törvényalkotását kívánja méltatni. A világon először ugyanis Tordán nyilvánította ki az Országgyűlés a gyülekezetek szabad lelkesválasztásának jogát. A vallásszabadság évének elnevezett jubileumi év mostani konferenciája egyben tudatosítani kívánja Magyarország Országgyűlésének február 20-án elfogadott ünnepi törvényét, ami által méltatta az erdélyi jogelődje 450 évvel ezelőtti döntését, kinyilvánítva, hogy a vallásszabadság kihirdetése kiemelt nemzeti érték, január 13. pedig a vallásszabadság napja.

A mintegy 500 résztvevős rendezvényre 340-en érkeztek különböző erdélyi unitárius egyházközségekből, akik a magyarországi unitárius egyházkerület képviselőivel és rangos politikai-közéleti meghívottakkal közösen hallgatták meg az előadásokat.

Az ünnepi konferencia áhítattal kezdődött, amelyen Kászoni-Kövendi József, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének püspöki helynöke mondott imát.

Kövér László, Magyarország Országgyűlésének elnöke köszöntőbeszédében elmondta, amit a történelem a magyarságtól elvett, azt a kultúra igyekezett visszaadni. A magyarság idegen erők fennhatósága alá került, azonban a Kárpát-medencében megtartó ajándékot kapott Európától, a reformációt, de adta is cserébe a vallásszabadságot.

Ezután Lázár János, a Miniszterelnökséget vezető miniszter köszöntőjében kifejtette, a tordai vallásszabadság alakítója volt a sajátos európai életformának, amely nem csak hordozta, hanem formálta azt, amit ma úgy hívunk: európaiság.

Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház ügyigazgatója köszöntőbeszédében elmondta, hogy február 20-án Torda szellemisége költözött be az Országházba. A tordai szellemi kincs 450 év után méltó helyére került, s fokozatosan közkinccsé válik.

A konferencia keretében négy előadásra került sor.

Horn Ildikó, az ELTE Középkori és Kora Újkori Magyar Történeti Tanszékének tanszékvezetője *Az 1568. évi tordai országgyűlés vallásügyi határozatának jelentősége, eszmeisége és történelmi korviszonyai* címmel tartott előadást. Az előadó elmondta, hogy a vallási türelem elve az erdélyi fejedelmek hűségesküjének visszatérő mozzanata volt, s ezáltal bizonyítható, hogy ez eszme a korabeli erdélyi gondolkodás meghatározó, szerves részét képezte.

Kovács Sándor, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara egyháztörténelem tanszékének oktatója *Az Unitárius Egyház a magyar nemzet, a művelődés és az oktatás szolgálatában* címmel tartott előadást. Az egyetemi oktató előadásában olyan személyiségek élettörténetén keresztül emelte ki az unitárius egyház közszolgálati szerepét, akiket méltatlanul feledett el az utókor, de akik közösségmegtartó és -építő szolgálatukkal elévülhetetlen érdemeket szereztek.

Rácz Norbert Zsolt, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség lelkésze *A vallásszabadság a tordai vallásügyi törvénytől a 21. századig* című előadásában kifejtette, a szabad vallásválasztás eszméje hosszú történelmi fejlődésen ment át. Ebben a fejlődési folyamatban viszont minden kétséget kizáró módon az 1568-as tordai törvény korát megelőző mérföldkő.

Czire Szabolcs, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara bibliai tanszékének oktatója *A magyar unitárius hitelvek sajátosságai* című előadásában négy témakörben mutatta be az unitárius vallás alapvető hitelveit. Az előadó szerint az unitáriusok viszonya a kereszténységhez olyan, mint a székelyek viszonya a magyarsághoz. Azonosak, de mégis másak.

Az előadások után Elekes Botond Áron, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének főgondnoka, a konferencia levezető elnökeként összegezte az elhangzottakat.

A konferencia végén Csete Árpád, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének az elnöke osztotta meg gondolatait a jelenlevőkkel, majd Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke Isten áldását kérte a jelenlevőkre. A konferencia a magyar és a székely himnusz eléneklésével zárult.

A kötött program után állófogadásra került sor az Országházban.

A jubileumi ünnepség a Pesti Vigadóban ünnepi gálaműsorról folytatódott, amelyet Fülöp Júliának, az egyház programszervezőjének, illetve Barabássy Sándor egyházkerületi felügyelőgondnoknak a beszéde nyitott meg. Magyar régizenei és népzenei ihletésű műsort adott elő Bognár Szilvia, Bodrogi Éva, Kónya István, Szalai Péter, majd Berecz András ének- és mesemondó szórakoztatta közönségét Berecz István, Komáromi Márton, Dövényi Gergely és Kalász Márton közreműködésével. Az estet Soltész Miklós magyarországi egyházügyi államtitkár és Kovács István közügyigazgató szavai zárták.

A március 9-i budapesti ünnepségek főtámogatói: Magyarország Kormánya, az Országgyűlés Hivatala, valamint az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége.

(unitarius.org)